

КАРЕЛ ЧАПЕК

ИЗГУБЕНОТО ПИСМО

Превод от чешки: Светомир Иванчев, Григор Ленков, 1966

chitanka.info

— Боженке — обърна се господин министърът към съпругата си, правейки усилия в същото време да поеме с вилицата си порядъчна порция салата. — Днес след обяд получих много интересно писмо. Ще трябва да го внеса в Министерския съвет. Ако стане публично достояние, една от политическите партии здравата ще се компрометира. На, прочети го — каза министърът, като бръкна най-напред в левия си вътрешен джоб, а после в десния.

— Тюх да му се не види, къде съм го... — измърмори министърът, като бръкна още веднъж в левия вътрешен джоб. След това той оставил вилицата и с двете си ръце започна да тършува по всички останали джобове. Внимателният наблюдател можеше да установи, че министрите имат изненадващо голям брой джобове по всички части и страни на тялото си, също като и всички други истински мъже; че в тях има ключове, моливи, бележници, вестници, портмонета, служебни книжа, часовници, клечки за зъби, ножче, гребен, стари писма, носна кърпичка, кирит, стари билети за кино, автоматична писалка и многобройни други предмети от ежедневна употреба; че и министърът, бъркайки се по джобовете, мърмори „къде съм го сложил“, „ех, че съм идиот“, „чакай, чакай“, също както би направило това всяко човешко същество, когато търси нещо по собствените си джобове. Но жената на министъра не обърна много внимание на постъпката на мъжа си, а както би направила това всяка друга съпруга, каза само:

— Я, моля ти се, яж по-добре, че ще изстине.

— Хайде, добре — каза министърът, като започна да прибира цялото съдържание на джобовете си обратно по съответните места — трябва да съм го оставил на бюрото в кабинета; там четох писмото. Представи си сега започна той живо и сложи в устата си голям къс печено, — представи си, някой взел и ми изпратил оригинала на писмото на — момент — каза той неспокойно и стана от масата. — Ще погледна само в кабинета. Сигурно съм го оставил на бюрото. — И излезе от трапезарията.

Когато и след десет минути той не се върна, госпожа Божена отиде да види какво прави в кабинета. Министърът седеше на пода сред стаята и проверяваше лист по лист книжата и писмата, които беше взел от бюрото.

— Да кажа ли да ти стоплят вечерята? — попита малко строго госпожа Божена.

— Ей сега, още малко — разсеяно отвърна министърът. — Изглежда, че съм го пъхнал между книжата си. Само това остава сега, да не го намеря... — но това е невъзможно, писмото трябва да е тук някъде.

— Нахрани се най-напред — посъветва го жена му и тогава го търси.

— Сега, сега — отговори министърът раздразнено, — само да го намеря. В един такъв жълт плик беше — хъ, нищо не мога да разбера — мърмореше той, като прелистваше нова купчина книжа — ей тук, на бюрото го четох и не съм мърдал оттук, преди да ме повикат на вечеря — къде е могло да се дене?

— Ще кажа да ти донесат вечерята тук — реши госпожата и остави министъра да седи на пода сред книжата. Настана тишина. През това време вън дърветата шумяха ипадаха звезди. Беше почти полунощ, когато госпожа Божена започна да се прозява и предпазливо надникна в кабинета на мъжа си.

Министърът, по риза, раздразнен и изпотен, стоеше посред обърнатия наопаки кабинет; навсякъде по пода имаше купища хартия, мебелите бяха отдръпнати от стените, килимите бяха струпани на купчина в ъгъла; на бюрото вечерята си стоеше непокътната.

— Боже мой, ама ти какво правиш тук? — възклика госпожа Божена.

— За бога, остави ме на мира — избухна министърът. — Минат не минат пет минути, и хоп, довтасаш! Не виждаш ли, че ми пречиши.

Разбира се, той веднага съзна, че е несправедлив и каза по-кортко:

— Трябва да се прегледа всичко системно, разбиращ ли? Парче по парче. Тук някъде трябва да е, защото никой друг освен мене не е влизал. Не мога да разбера само за какъв дявол са ми всички тия книжа, дето съм ги натрупал тук!

— Ще ти помогна, искаш ли? — предложи състрадателно госпожа Божена.

— Не, не, ти само ще ми объркаш работата — отказа министърът, като ръкомахаше сред невъобразимия безпорядък — иди, иди си легни, аз ей сегичка.

В три часа сутринта, като въздишаше тежко, министърът реши да си легне. Това е просто невъзможно, казваше си той; в пет часа раздавачът ми донесе писмото в жълт плик; четох го на бюрото си, където работих до осем часа; в осем отидох да вечерям и след около пет минути се върнах в кабинета, за да го потърся. Та през време на тези пет минути никой не е идвал.

В този миг министърът скочи от леглото си и се втурна в кабинета. Разбира се, прозорците бяха отворени; но жилището беше на първия етаж и при това гледаше към улицата — едва ли е възможно, разсъждаваше министърът, някой да влезе през прозореца! Но сутринта, реши той, ще трябва да се провери и това.

Министърът отново просна обемистото си тяло в леглото. Чакай, сети се той по едно време, някога бях чел, че човек често не забелязва неща, които му се навират в очите! Ех, да му се не види, как не се сетих веднага! Той отново изтича в кабинета, за да види кои именно неща биха могли от пръв поглед да му се наврат в очите; и той видя купищата книжа, извадените чекмеджета, безкрайното и отчайващо безредие, резултат от неговото претърсване. Като проклинаше и въздишаше, министърът отново легна в леглото си, за да не може да заспи.

Така той издържа само до шест часа; в шест той вече крещеше в слушалката на телефона, като настояваше да събудят министъра на вътрешните работи „по един важен въпрос, чувате ли?“ И когато най-после получи връзка, той започна трескаво:

— Ало, колега, моля ви, изпратете ми веднага, ама веднага, трима или четирима души от най-способните си хора... е да, детективи... разбира се, най-надеждните. Изчезна ми един много важен документ... Колега, това е просто загадъчен случай... Да, ще ги чакам. Да оставя всичко така, както си е? Смятате ли, че е необходимо. Хубаво. Кражба ли? Не зная. Разбира се, в пълна тайна. Не казвайте на никого за това. Е, благодаря ви и извинявайте, че... Всичко хубаво, колега!

Към осем часа стана ясно, че най-способните и най-надеждните детективи не са трима-четирима, а дори седем; защото седем мъже с бомбета се явиха в жилището на министъра.

— Ето в какво се състои работата, господа — осведомяваше министърът седемте най-надеждни мъже, като ги въвеждаше в

кабинета си. Тук в това помещение аз вчера оставил едно... хм, едно много важно писмо... в жълт плик... адресът беше написан с виолетово мастило...

Единият от най-способните мъже подсвирна многозначително:

— Ама здравата е поработил — каза той с възхищението на познавач, — обърнал е всичко наопаки, свинята му със свиня.

— Как, кой? — попита министърът недоумяващ.

— Крадецът — отвърна детективът, като гледаше критично безпорядъка в кабинета.

Господин министърът леко се изчерви.

— А бе, то — побърза да каже той. — Тук аз такова, аз поразхвърлих, като търсех писмото; работата е, господа, че аз... хм, аз съвсем не мога да изключам, че писмото е някъде тук... пъхнато или забутано някъде... Да бъда по-точен: то не може да бъде другаде, освен в тази стая. Мисля, че... да, аз мога да твърдя, че тая стая би трябвало да се претърси основно. Но това вече е ваша работа, господа, да предприемете всичко... което е по силите на човека.

Много неща са по силите на човека; ето защо трима от най-способните мъже се затвориха в кабинета, за да го претърсят основно, двама се заловиха да разпитват прислужницата, готвачката, портиера и шофьора; а последните двама, без да уточняват своята цел, се отправиха към града, за да предприемат, както казаха, необходимите разследвания.

Същия ден вечерта първите трима души от най-способните заявиха, че е напълно изключено изгубеното писмо да бъде в кабинета на министъра, тъй като те бяха извадили и картините от рамките им, бяха разглобили мебелите и бяха номерирали всеки лист хартия. Другите двама бяха установили, че в кабинета на министъра е влизала само слугинята, която по нареддане на госпожа Божена беше занесла там вечерята, докато министърът по това време седеше на пода сред разхвърляните вещи; тъй като не беше изключено да е изнесла през това време някакъв документ, бяха предприети дирения, за да се установи кой е любовникът ѝ — той работеше в телефоните и беше поставен под наблюдение. Последните двама извършиха дирения някъде в неизвестността.

През тази нощ министърът, колкото и да се мъчеше, не можа да заспи; той непрекъснато си повтаряше: в пет часа се получи писмото в

жълтия плик, чetoх го на бюрото си и до вечерята не съм ставал оттам; ergo, писмото трябва да си е останало на мястото, а ето че го няма. Беше му неприятно и досадно от тая противна и изобщо абсурдна мистерия, ето защо той взе приспивателно и спа като пън до сутринта.

На сутринта той установи, че около къщата му, неизвестно защо, се шляе един от седемте най-способни; останалите най-вероятно бяха предприели дирения из цялата република.

— Работата напредва — обади му се по телефона министърът на вътрешните работи. — Надявам се, че скоро ще ми докладват: според това, което ми казахте за съдържанието на писмото, колега, ние можем да кажем кой трябва да е бил заинтересован от него... Ако можехме да направим проверка в секретариата на една от партиите или в една определена редакция, ние бихме научили нещо повече; но както ви казвам, въпросът се движи.

Министърът вяло му благодари: беше съвсем без настроение и страшно му се спеше. И наистина вечерта измърмори нещо с половин уста и отиде да си легне.

Към един часа — беше ясна лунна нощ — госпожа Божена чу стъпки в библиотеката. Тя се въоръжи с всичката храброст на една забележителна жена и на пръсти се отправи към библиотеката. Вратата зееше разтворена, един от шкафовете на библиотеката беше отворен, а пред него, по нощница, стоеше господин министърът и като си мъркаше нещо, прелистваше със сериозно лице един дебел том.

— Боже мой — прошепна госпожа Божена, — какво правиш тук?

— А бе, искам само да проверя нещо — неопределено каза министърът.

— На тъмно ли? — учуди се госпожа Божена.

— Аз виждам — убеди я министърът и върна книгата на мястото й. — Лека нощ — каза той полугласно и бавно тръгна към спалнята си.

Госпожа Божена поклати глава. Горкият — каза си тя, — не може да спи заради това проклето писмо.

На следната сутрин господин министърът стана от сън с румено лице и почти доволен.

— А бе, моля ти се — попита го госпожата, — какво търсеше през нощта в библиотеката?

Министърът остави лъжичката и опули очи:

— Аз? От къде на къде? Аз не съм ходил в библиотеката. Тая нощ спах като къпан.

— Ама, Владя, нали говорихме там с тебе! Ти беше разтворил някаква книга и каза, че уж проверяваш нещо!

— Глупости — каза недоверчиво министърът. — Сигурно си сънуvalа. Аз изобщо не съм се будил тая нощ.

— Застанал беше пред средния шкаф — твърдеше госпожата, — а на всичкото отгоре и лампата не беше запалил. Прелистваше книгата на тъмно и дори твърдеше, че виждаш.

Министърът се хвани за главата.

— А бе жена, — възклика той смутено, — да не би да съм лунатик? Хайде остави, моля ти се — мъчеше се той да се успокои. — Трябва да ти се е присънило. Че аз не съм сомнамбул!

— В един часа беше — държеше на своето госпожа Божена и добави малко раздразнено, — да не би да искаш да ме изкараш луда?

Министърът замислено разбъркваше чая с лъжицката.

— Моля ти се — каза той изведнъж, — покажи ми къде беше това.

Госпожа Божена го заведе в библиотеката.

— Ти стоеше ей тук, пред този шкаф, и сложи книгата ей тук, на тази полица.

Министърът смутено въртеше глава; на лицата бяха наредени всички годишници на Държавен вестник.

— Нищо не мога да разбера — измърмори той, като се чешеше по тила, и почти механично извади единия от томовете, който беше сложен наопаки. Книгата се разтвори в ръката му: в нея беше сложен жълт плик с виолетов надпис.

— Знаеш ли, Боженке — учудващо се министърът, — аз бях готов да се закълна, че нито за минутка не съм излизал от кабинета си; но едва сега се досещам смътно, че след като прочетох писмото, си казах: чакай да проверя тоя закон от 1923 година, след това трябва да съм донесъл тук Държавния вестник с намерение да направя извадка, но понеже книгата не можеше да стои разтворена, изглежда, че несъзнателно съм сложил там писмото, а след това най-вероятно съм затворил тома и механически съм го сложил на мястото му. Но защо именно насън, несъзнателно съм ходил да проверявам за книгата, това хм... знаеш ли, по-добре не споменавай пред никого за това. Хората

може да си помислят — те тия работи не правят добро впечатление, тия загадъчни психологически явления.

След малко министърът с пораснalo вече самочувствие говореше по телефона на министъра на вътрешните работи.

— Ало, колега, значи изгубеното писмо. Ами, ами, не може да бъде да сте по следите му. То е в ръцете ми!... Какво, как се намери ли? Това не мога да ви кажа, колега. Знаете ли, има такива методи, които все още са непознати във Вашето министерство. Но моля ви се, аз зная, че вашите хора направиха всичко възможно; те не са виновни за това, че методите им са остарели... Не, по-добре да не говорим за това... Моля, моля... Сервус, колега!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.